

Antibacteriële therapie: diagnose, behandeling en therapieduur

(Bron: Dr. N.C. Hartwig et al, Vademecum Pediatrische Antimicrobiele therapie, 3^e editie, 2005)

In deze tabel wordt, uitgaande van een diagnose en een in het laboratorium vastgestelde verwekker, een advies over de keuze van het antibacteriële middel en de behandelingsduur gegeven. De keuze van het antibacteriële middel dient te allen tijde vergeleken te worden met het antibiogram (indien beschikbaar). Bij twijfel over de juistheid van de keuze (b.v. resistente micro-organismen) moet overleg met de infectieziektenconsulent plaatsvinden. Bij de therapieduur zijn algemeen geldende richtlijnen aangegeven uitgaande van ernstig verlopende infecties bij klinisch opgenomen patiënten. In milder verlopende, goed op de behandeling reagerende infecties zal (in overleg met deskundigen) soms een kortere behandelingsduur mogelijk zijn.

Diagnose	Micro-organisme	Geneesmiddel	Therapie duur
Adenitis (cervicaal) (zie ook lymfadenitis)	Groep A Streptokokken <i>Staphylococcus aureus</i>	Feneticilline (p.o.) Flucloxacilline (p.o.)	10 dagen 10 dagen
Arthritis (septisch)*	<i>Escherichia coli</i> <i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -) <i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +) Staphylococcus aureus Streptokokken	Ceftriaxon + gentamicine Amoxicilline Cefuroxim Flucloxacilline (+ gentamicine) Penicilline G	3 weken + 3 dagen 3 weken 3 weken 3 weken (+ 3 dagen) 3 weken
Bijtwenden	Aeroben + Anaeroben <i>Pasteurella multocida</i>	Amoxicilline/clavulaanzuur (p.o.) Penicilline G Cave profylaxe Tetanus en Rabies	5 dagen 7-10 dagen
Buiktyfus	<i>Salmonella typhi</i>	Ceftriaxon Co-trimoxazol Ciprofloxacine	2 weken 2 weken 2 weken
Cellulitis	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	7 dagen
Cellulitis (buccaal)*	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -) <i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Amoxicilline Amoxicilline/clavulaanzuur Cefuroxim	7 dagen 7 dagen 7 dagen
Cellulitis (periorbitaal)*	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -) <i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +) <i>Streptococcus pneumoniae</i>	Amoxicilline Amoxicilline/clavulaanzuur Cefuroxim Penicilline G	7 dagen 7 dagen 7 dagen 7 dagen
Cellulitis (met trauma)*	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	7 dagen
Centrale lijn infectie	<i>Bacillus cereus</i> Staphylococcus aureus Staphylococcus epidermidis <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Lijn verwijderen z.n. Vancomycine Lijn verwijderen, Flucloxacilline Vancomycine (+ rifampicine) Lijn verwijderen, Cefazidime + tobramycine	7 dagen 14 dagen 7 dagen 14 dagen
Cholangitis	Enterobacteriaceae	Piperacilline + gentamicine Amoxicilline/clavulaanzuur + gentamicine Ceftriaxon + gentamicine	2-6 weken 2-6 weken 2-6 weken
Chronische otitis media	<i>Staphylococcus aureus</i> <i>Pseudomonas sp.</i>	Flucloxacilline Ciprofloxacine Ceftazidim + gentamicine Ciprofloxacine	7 dagen 7 dagen 7 dagen 7 dagen
Conjunctivitis	<i>Haemophilus influenzae</i> <i>Moraxella catarrhalis</i> <i>Streptococcus pneumoniae</i>	lokaal z.n. Amoxicilline/clavulaanzuur (p.o.) lokaal lokaal	5 dagen 5 dagen 5 dagen
Dacryocystitis	-	Geen antibacteriële therapie	
Difterie	<i>Corynebacterium diphtheriae</i>	Feneticilline + antitoxine	10 dagen
Dysenterie	<i>Shigella sp.</i>	Co-trimoxazol	5 dagen

Diagnose	Micro-organisme	Geneesmiddel	Therapieduur
Endocarditis	<i>Enterococcus sp.</i>	Amoxicilline + gentamicine	6 weken + 2 weken
	HACEK-groep***	Ceftriaxon + gentamicine	6 weken + 2 weken
	Groep A Streptokokken	Penicilline G	4 weken
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline + gentamicine	6 weken + 2 weken
	<i>Staphylococcus aureus (MRSA)</i>	Vancomycine	6 weken
	Stafylokokken (coagulase negatief)	Vancomycine + Rifampicine	6 weken + 2 weken
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	4 weken
	Streptokokken (viridans groep)	Penicilline G + gentamicine	4 weken + 2 weken
Epiglottitis	<i>Haemophilus influenzae</i>	Amoxicilline/clavulaanzuur	7 dagen
		Cefuroxim	7 dagen
Erysipelas*	Groep A Streptokokken	Penicilline G	10 dagen
		Feneticilline (p.o.)	10 dagen
Furunkel (neus)	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline (p.o.)	7 dagen
Faryngitis	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	10 dagen
Fasciitis*	Groep A streptokokken Anaeroben	Penicilline en clindamycine	14 dagen
		Amoxicilline/clavulaanzuur + gentamicine	3 weken
Gastroenteritis*	<i>Campylobacter</i> recidiverend	Clarithromycine	5-7 dagen
	Overige salmonellosen (<3 maanden)	Cefotaxim	7 dagen
	Overige salmonellosen (> 3 maanden)	geen	
	<i>Shigella</i> (dysenterie)	Co-trimoxazol	5 dagen
Gastroenteritis Antibiotica geassocieerd	<i>Clostridium difficile</i>	Metronidazol (p.o.)	5 dagen
Hemolytisch-Uremisch syndroom	<i>Escherichia coli</i> O157-H7	Geen antibacteriële therapie	-
Hersenabces	Anaeroben	Penicilline G + Metronidazol	6 weken + 6 weken
	Enterobacteriaceae	Ceftriaxon	6 weken
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline + Rifampicine	6 weken + 6 weken
	<i>Staphylococcus aureus (MRSA)</i>	Vancomycine + Rifampicine	6 weken + 6 weken
	<i>Streptococcus sp.</i>	Penicilline G	6 weken
Impetigo	<i>Staphylococcus aureus</i> (>90%)	Fusidinezuur lokaal Flucloxacilline (p.o.)	7 dagen
	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	7 dagen
Kinkhoest	<i>Bordetella pertussis</i>	Clarithromycine (p.o.)	5-7 dagen
	<i>Bordetella parapertussis</i>	Clarithromycine (p.o.)	5-7 dagen
Lymfangitis	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	10 dagen
Lymfadenitis	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	10 dagen
	<i>Mycobacterium tuberculosis</i>	Isoniazide (p.o.) + Pyrazinamide (p.o.) + Rifampicine (p.o.) (+ evt. 4 ^e middel)	6 + 2 + 6 maanden
	<i>Mycobacterium (atypisch)</i>	Chirurgische verwijdering Optioneel: Clarithromycine + Ciproxin	2 maanden
Mastoiditis (acuut)*	Groep A Streptokokken	Penicilline G	10 dagen
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	10 dagen
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	10 dagen
Mastoiditis (chronisch)	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Ceftazidim + gentamicine	3 weken + 3 weken
		Ciprofloxacine (chirurgische exploratie overwegen)	3 weken
Meningitis (denk ook aan dexamethason 0,6 mg/kg/dg in 4x 1 ^e gift voor of tijdens antibiotica toediening duur 4 dagen)	Anaerobe microorganismen	Penicilline G + Metronidazol	3 weken + 3 weken
	<i>Escherichia coli</i>	Ceftriaxon + gentamicine	3 weken + 3 dagen
	Groep B streptokokken (<i>S. agalactiae</i>)	Penicilline G + gentamicine	3 weken + 3 dagen
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -)	Amoxicilline	10 dagen
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Ceftriaxon	10 dagen
	<i>Listeria monocytogenes</i>	Amoxicilline + gentamicine	2 weken + 3 dagen
	<i>Mycobacterium tuberculosis</i>	Isoniazide (p.o.) + Pyrazinamide (p.o.) + Rifampicine (p.o.) + evt. 4 ^e middel	9 + 2 + 9 maanden
	<i>Neisseria meningitidis</i>	Penicilline G	7 dagen
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	3 weken
	<i>Staphylococcus epidermidis</i> (shunt)	Vancomycine + Rifampicine	2 weken + 2 weken
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	10 dagen

Diagnose	Micro-organisme	Geneesmiddel	Therapieduur
Osteomyelitis*	Groep A Streptokokken	Penicilline G	4 weken
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -)	Amoxicilline	4 weken
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Cefuroxim	4 weken
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline (+ gentamicine)	4 weken (+ 3 dagen)
	<i>Streptococcus agalactiae</i>	Penicilline G + gentamicine	4 weken + 3 dagen
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	4 weken
Otitis media	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -)	Amoxicilline (p.o.)	5 dagen
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Amoxicilline/clavulaanzuur (p.o.)	5 dagen
	<i>Moraxella catarrhalis</i>	Amoxicilline/clavulaanzuur (p.o.)	5 dagen
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Amoxicilline (p.o.)	5 dagen
Pericarditis	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -)	Amoxicilline	2 weken
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Cefuroxim	2 weken
	Gram-negatieve bacteriën	Ceftriaxon	2 weken
	Groep A Streptokokken	Penicilline G	2 weken
	<i>Neisseria meningitidis</i>	Penicilline G	2 weken
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	3 weken
	<i>Staphylococcus aureus</i> (MRSA)	Vancomycine	3 weken
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	2 weken
Peritonitis (spontaan)*	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	10 dagen
Pneumonie*	Anaerobe micro-organismen	Clindamycine	2 weken
		Amoxicilline/clavulaanzuur	2 weken
		Feneticilline + Metronidazol	2 weken + 2 weken
	<i>Chlamydia pneumoniae</i>	Clarithromycine	5-7 dagen
		Doxycycline (≥ 14 jaar)	10 dagen
	<i>Chlamydia psittaci</i>	Clarithromycine	5-7 dagen
		Doxycycline (≥ 14 jaar)	10 dagen
	<i>Chlamydia trachomatis</i>	Erytromycine i.v.	14 dagen
		Clarithromycine (p.o.)	5-7 dagen
	<i>Coxiella burnetii</i> (Q-koorts)	Doxycycline (≥ 14 jaar)	10 dagen
		Ciproxin	10 dagen
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -)	Amoxicilline	7 dagen
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Amoxicilline/clavulaanzuur	7 dagen
		Cefuroxim	7 dagen
	<i>Klebsiella pneumoniae</i>	Ceftriaxon + gentamicine	2 weken + 7 dagen
		Meropenem	2 weken
	<i>Legionella pneumophila</i>	Clarithromycine (+ Rifampicine)	10 dagen
		Ciprofloxacin (+ Rifampicine)	10 dagen
	<i>Moraxella catarrhalis</i>	Amoxicilline/clavulaanzuur	10 dagen
		Cefuroxim	10 dagen
<i>Mycobacterium tuberculosis</i>	Isoniazide (p.o.) + Pyrazinamide (p.o.) + Rifampicine (p.o.) + evt 4 ^e middel	6 + 2 + 6 maanden	
<i>Mycoplasma pneumoniae</i>	Clarithromycine	5-7 dagen	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i> (CF: zie hoofdstuk 8.2)	Ceftazidim + gentamicine	3 weken	
	Meropenem + gentamicine	3 weken	
	Ciprofloxacin + gentamicine	3 weken	
<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	6 weken	
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Feneticilline	7 dagen	
Pyelonefritis (acuut)*	<i>Escherichia coli</i>	Ceftriaxon	10 dagen
Pyodermie	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	7 dagen
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline (p.o.)	7 dagen
Reizigersdiarree	<i>Aeromonas</i> sp.	Co-trimoxazol (p.o.)	5 dagen
	<i>Campylobacter jejuni</i>	Geen antibacteriële therapie	-
	<i>Escherichia coli</i>	Ciprofloxacin (p.o.)	5 dagen
		Co-trimoxazol (p.o.)	5 dagen
	<i>Yersinia enterocolitica</i>	Geen antibacteriële therapie	-
Retrofaryngeaal abces*	Aeroben + Anaeroben	Clindamycine	7 dagen
		Amoxicilline/clavulaanzuur	7 dagen
Roodvonk	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	10 dagen

Diagnose	Micro-organisme	Geneesmiddel	Therapieduur	
Sepsis	<i>Acinetobacter sp.</i>	Co-trimoxazol Meropenem	2 weken 2 weken	
	<i>Bacteroides sp.</i>	Clindamycine Metronidazol	2 weken 2 weken	
	<i>Citrobacter sp.</i>	Meropenem Piperacilline + gentamicine	2 weken 2 weken + 3 dagen	
	<i>Enterobacter sp.</i>	Meropenem Co-trimoxazol	2 weken 2 weken	
	<i>Escherichia coli</i>	Ceftriaxon + gentamicine	2 weken + 3 dagen	
	Groep A Streptokokken	Penicilline G + clindamycine	10 dagen + 10 dagen	
	Groep B Streptokokken (<i>S. agalactiae</i>)	Penicilline G + gentamicine	10 dagen + 3 dagen	
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase -)	Amoxicilline	10 dagen	
	<i>Haemophilus influenzae</i> (β-lactamase +)	Amoxicilline/clavulaanzuur Cefuroxim	10 dagen 10 dagen	
	<i>Klebsiella pneumoniae</i>	Ceftriaxon + gentamicine	2 weken + 3 dagen	
	<i>Listeria monocytogenes</i>	Amoxicilline + gentamicine	2 weken + 3 dagen	
	<i>Morganella morganii</i>	Piperacilline + gentamicine	2 weken + 3 dagen	
	<i>Neisseria meningitidis</i>	Penicilline G	7 dagen	
	<i>Proteus sp.</i>	Ceftriaxon + gentamicine	2 weken + 3 dagen	
	<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Ceftazidim + gentamicine Ciprofloxacin + gentamicine	2 weken + 2 weken 2 weken + 2 weken	
	<i>Salmonella sp.</i>	Ceftriaxon	2 weken	
	<i>Serratia marcescens</i>	Piperacilline + gentamicine	2 weken + 3 dagen	
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	2 weken	
	<i>Staphylococcus epidermidis</i> (flucloxacilline gevoelig)	Flucloxacilline	7 dagen	
	<i>Staphylococcus epidermidis</i> (flucloxacilline resistent)	Vancomycine	7 dagen	
	<i>Streptococcus pneumoniae</i>	Penicilline G	10 dagen	
	Streptokokken viridansgroep (<i>S. mitis</i>)	Penicilline G + gentamicine	10 dagen + 3 dagen	
	Spondylodiscitis*	<i>Mycobacterium tuberculosis</i>	Isoniazide (p.o.) + Pyrazinamide (p.o.) + Rifampicine (p.o.)	9 + 2 + 9 maanden
		<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	4 weken
	Staphylococcal Scalded Skin Syndrome (SSSS)	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	7 dagen
	Tetanus	<i>Clostridium tetani</i> Zie hoofdstuk 13	Penicilline G + Antitoxine	10 dagen
	Tonsillitis	Groep A Streptokokken	Feneticilline (p.o.)	10 dagen
Toxische shock-syndroom	Groep A Streptokokken	Penicilline G + clindamycine	7 dagen	
	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline	7 dagen	
Tuberculose (pulmonaal)	<i>Mycobacterium tuberculosis</i> (zie hoofdstuk 8.4)	Isoniazide (p.o.) + Pyrazinamide (p.o.) + Rifampicine (p.o.) + evt. 4 ^e middel	6 + 2 + 6 maanden	
Tuberculose (gedissemineerd)	<i>Mycobacterium tuberculosis</i> (zie hoofdstuk 8.4)	Isoniazide (p.o.) + Pyrazinamide (p.o.) + Rifampicine (p.o.) (+ evt. 4 ^e middel)	9 + 2 + 9 maanden	
Urineweginfectie	Enterobacteriaceae	Amoxicilline/clavulaanzuur (p.o.)	7 dagen	
		Co-trimoxazol	7 dagen	
Ventriculoperitoneale of ventriculocardiale shunt infectie	<i>Staphylococcus aureus</i>	Flucloxacilline + rifampicine	2 weken + 2 weken	
	<i>Staphylococcus epidermidis</i> **	Vancomycine + rifampicine	2 weken + 2 weken	
	Gram-negatieve micro-organismen	Ceftriaxon + gentamicine	4 weken + 7 dagen	

* Switchtherapie overwegen indien klinisch goede respons en CRP gedaald tot 30% van de uitgangswaarde (zie ook hoofdstuk 3.8)

** Overweeg intraventriculaire therapie met vancomycine i.o.m. de consultant infectieziekten.

*** HACEK: acronym voor groep bacteria (*Haemophilus aphrophilus*, *Actinobacillus actinomycescomitans*, *Cardiobacterium hominis*, *Eikenella corrodens*, *Kingella Kingae*)